

er værd at tage i Betragtning; det kan slet ikke nytte, at man vil sige, men den Kone boer ikke i Koeskilde, hun har ikke den Fordeel deraf, som Andre kunne have, man skal see hen til, hvad det er værd paa Stedet, paa hvilke Vilkaar, det kunde overdrages til Andre, derfra kan en Administration ikke see bort. Jeg begriber nu ikke ret, hvorfor Forslagsstilleren har fremtrukket dette enkelte Punkt af Fæstelovgivningen og villet skabe os en ny Lov derom. Er det, fordi han har fundet, at dette Punkt er vigtigt fremfor noget andet? — Det troer jeg ikke, jeg troer, det spiller en underordnet Rolle. — Eller er det, fordi han har fundet, at der netop i denne Retning kræves de meest ublue Afgifter af Gæster (Tscherning: Ja)? — Det troer jeg ikke, jeg troer, Forslagsstilleren har seet ganske andre ublue Fordringer, og at han har seet dem ikke alene i Punkter som dette, hvor Loven er aldeles klar, men ogsaa i Punkter, hvor deres Retmæssighed kunde drages i Tvivl, og, hvis der var Grund til at gribe ind, saa skulde det vel snarest være i disse, hvor man vilde frelse Lovgivningens oprindelige Tanke, som i Tidens Løb var bleven forvansket.

Jeg havde heller ikke ret kunnet forklare mig Grunden til dette Forslag, dersom jeg ikke havde hørt den ærede Forslagsstiller antyde, at han herved havde det Mærke, at vise Godseierne, at det hele Fæste- og Godsforhold paa ingen Maade er udenfor Lovgivningens Omraade, men at man, hvis ikke en Selveiendoms-Lov paa billige Vilkaar kunde gjenneføres, vilde stræbe ad anden Vej at ordne Forholdet saaledes, at Godseiernes Ubluethed skulde finde sin Grændse. Men jeg troer rigtignok, at han slet ikke behøver at føre dette Beviis; han behøver blot at see efter i vor Lovgivning, og denne kjender den ærede Forslagsstiller saa godt som nogen Anden, og han vil da finde, at dette er et Forhold, som til enhver Tid har været Lovgivningens Magtfuldkommenhed undergivet, og at det hele Fæsteforhold ingenlunde er en Contract, som det er overdraget Bedkommende at afflutte efter eget Forgodtbefindende, men at Lovgivningen har baaert stor Omhu for at ordne det ved Bestemmelser, og at disse Bestemmelser ogsaa ere

gaaede igjennem i de senere Aar; om de altid have været heldige, taler jeg ikke om; men jeg mener, at dette beviser, at Lovgivningen intet Dieblik har forladt den Tanke, at den er Herre over det hele Fæsteforhold, og kan ordne det, som den finder det tjenligst. Jeg formoder da, at dette Forslag skulde være Begyndelsen til den Række af Forbedringer i Fæstelovgivningen, som vi her saa ofte have hørt bebude; men jeg tilstaaer aabent, at jeg ønsker, at vi aldrig maae faae disse Forbedringer at see; det Hele vilde blive et Fliskværk, uden nogetstomhelst Resultat. Saalænge man ikke kan sætte en Hjornesteen ind i Fæstelovgivningen, hvorpaa Fæstevæsenets oprindelige Indretning hviler, at Fæstet skal gaae fra Fader til Søn, vil al den anden Møje, man anvender paa dette Forhold, være aldeles spildt (Tscherning: Kom med et saadant Forslag!). Ja, den ærede Forslagsstiller siger til mig, at jeg skal komme med et saadant Forslag; men det er ham, som flere Gange har spaaet om Forbedringer i Fæstelovgivningen, der skulde komme, og det er kun mig, som siger, dersom disse Forbedringer virkelig betyde Noget, skal jeg med Fornøielse gaae ind paa dem, men kan han ikke sætte det ind deri — og derom har jeg megen Tvivl — saa betyde de for mig slet Intet. At begrænde Indfæstningen og Landgilden; som skulde være noget af det Nærmeste, vilde være en complet ørkesløs Gjerning, saalænge man ikke kan bestemme, hvem der skal have Fortrinsret til at faae Gaarden. Men troede Herrerne, at en saadan Lovgivning kan sættes igjennem, saa kom med den, saa er det et Arvefæste, vi ved Lovens Bud indføre for de nærværende Fæstere. Er det forsvarligt, saa kom med det, saa behøve vi ikke en Lov om Selveiendom, saa kunne vi indføre Selveiendom ved at give en Lov om Afløsning af de reale Byrder, derved er den hele Sag ordnet, medens, mener jeg, om end de Herrere sidde og anstrenge deres Stærpsindighed for at omgjerde Fæstelovgivningen med saadanne Bestemmelser, for at vi kunne sige, at nu er der ingen Fare paa Jærde, det dog i en meget kort Tid vil vise sig, at al deres Umage var spildt. Det er ikke den humane Godseier,